

Muharrem Ayı Matem Hükümleri - 14 /Sep/ 2018

Muharrem Ayı Matem Hükümleri

Soru 1: Muharrem ayında hayırsever insanlardan para toplayıp çeşitli kısımlara bölerek bir bölümünü Kur'an-ı Kerim karisine, mersiye okuyana ve konuşmacıya vermek ve geri kalanını da matem merasimi masrafları için kullanmak caiz midir?

Cevap: Mal sahiplerinin onayı ve rızasıyla olursa, sakıncası yoktur.

Soru 2: Fatımiye günleri merasimlerinden arta kalan para ve mallar Muharrem ayında kullanılabilir mi?

Cevap: Eğer Fatımiye günleri merasimlerinde harcanması için özel olarak adanmamışsa veya hediye edenlerin görüşlerine ters değilse, sakıncası yoktur.

Soru 3: İmam Hüseyin'in (a.s) şehadet yıldönümü olan Aşura günü merasiminin giderleri için toplanan mallardan geriye kalanı nerelerde harcanmalıdır?

Cevap: Geriye kalan mallar, hediye edenlerden izin alınarak hayır işlerde kullanılabilir veya gelecek yılki matem merasiminde kullanılması için saklanabilir.

Soru 4: Matem (azadari) merasimi için beytü'l maldan yararlanılabilir mi?

Cevap: Genel olarak bu tür konular ilgili idarenin yasa ve kurallarına tabidir ve ona aykırı hareket etmek caiz değildir ve eğer kanun ve kurallara uygunsu bir sakıncası yoktur.

Soru 5: Matem (azadari) merasimlerinde mescitleri siyaha bürümek ve siyah elbise giymek mekruh mudur?

Cevap: İsmet ve Taharet hanedanı Ehl-i Bey'tin (a.s) matem merasimlerinde ilahi şiarları yüceltme ve hüznün ve keder göstergesi kastiyla, mescitleri siyaha bürümek ve siyah elbiseler giymek ilahi sevapların verilmesine neden olur.

Soru 6: Matem günlerinde baş ve alına biraz çamur sürmenin bir sakıncası var mıdır?

Cevap: Örfün nazarında matem merasimlerinin hüznün ve keder belirtilerinden sayılıyorsa, sakıncası yoktur.

Soru 7: Hüseyniye binasından Kur'an kıraati ve merasimde söylenen mersiye ve ağıt sesleri, şehrin dışından bile işitilecek kadar çok yüksek sesle yayınlanmakta ve bu durum komşuların rahatsız olmasına neden olmaktadır. Hüseyniye görevlileri ve konuşmacılar ise bu işin devam etmesinde ısrarcılar; bunun hükmü nedir?

Cevap: Hüseyniyelerde merasim ve dinî şiarların (programların) uygun zamanlarda düzenlenmesi en güzel işlerden ve müekket (tekit edilen) müstehaplardandır. Ancak matem merasimi ve programları düzenleyenlerin mümkün olduğunca, hoparlörün sesini kısma ve onun yönünü Hüseyniyenin içine vermesiyle, komşularına eziyet ve rahatsızlık vermekten kaçınmaları farzdır.

Soru 8: Özellikle köylerde olmak üzere çoğu bölgelerin cami ve hüseyniyelerinde, bazen insanlarda manevi etkiler bırakan, tarihi olayları canlandırmak için geleneksel şebihe hani (piyes, şebah / temsil) merasimi düzenlenmektedir. Bu merasimlerin hükmü nedir?

Cevap: Eğer şebihe hani* merasiminin içeriği yalan ve batıl şeyleri içermezse, bir fesadı gerektirmezse ve mevcut zamanın koşulları dikkate alınarak hak mezhebin değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olmazsa sakıncası yoktur. Ancak aynı zamanda bunun yerine vaaz, irşat, Hüseyinî matem ve ağıt programları düzenlemek daha iyidir.

* Özellikle İmam Hüseyin'in (a.s) mateminde sabit yerlerde veya hareket hâlinde Kerbela vakıası ve Ehlibeyt'le ilgili diğer olayları canlandıran piyes türü.

Soru 9: Bazı dini - mezhebi heyetlerde muteber bir maktele (musibetleri anlatan tarih kitaplarına) dayanmayan ve hiçbir din âlimi ve merciden duyulmamış ağıt ve mersiye okunmaktadır. Bu ağıt ve mersiye okuyanlardan kaynağı sorulduğunda ise, "Ehlibeyt (a.s) bizim böyle algılamamızı sağlamışlar veya bize böyle yol göstermişlerdir. Kerbela vakıası sadece maktel kitaplarında geçmez ve bunun kaynağı da sadece ulemanın söyledikleriyle sınırlı değildir. Belki bazen bazı olaylar İmam Hüseyin (a.s) hakkında vaaz veren hatiplere ve mersiye okuyan meddahlara ilham ve mukaşife yoluyla aşikâr olur" diye cevap vermekteler. Benim sorum şudur: Olayların bu yollardan nakledilmesi doğru mudur yoksa değil mi? Eğer doğru değilse bu durumda dinleyicilerin görevi nedir?

Cevap: Olayları bir rivayete dayanmadan ve tarihte kaydedilmemesine rağmen söz konusu şekilde nakletmenin şer'î bir dayanağı yoktur. Ancak olayların bu şekilde nakledilmesi, nakledenin olaylardan çıkarımına dayanan hâl dili olur ve onun yanlış olduğuna dair bir bilgi de yoksa sakıncası yoktur. Bu durumda dinleyicilerin vazifesi, (münkerden sakındırmanın) konu ve şartları onların nezdinde sabit olması durumunda münkerden (kötülükten) sakındırmaaktır.

Soru 10: Kadının, namahrem erkeklerin sesini duyacaklarını bilmesine rağmen yas - matem merasimlerinde okuması caiz midir?

Cevap: Eğer fesada yol açma korkusu taşıyorsa, bundan kaçınılmalıdır.

Soru 11: Ehl-i Beyt'in (a.s) matem merasimlerinde namahremın ağlama ve sızlanma seslerini duymanın (heyette kadın ve erkeklerin bölümlerinin bitişik olduğu göz önünde bulundurulur) erkekler için nasıl bir hükmü vardır?

Cevap: Her hangi bir mefdesi yoksa haddi zatında / özü itibarıyla bir sakıncası yoktur.

Soru 12: Matem merasiminde namahremın olmaması şartıyla, soyunmanın (üst elbiselerin çıkarılmasının) sakıncası var mıdır?

Cevap: Matem merasimleri geleneksel ve öncekilerin sünnetinde (kıyafetli ve üstü giyinik olarak) olduğu gibi düzenlenmelidir.

Soru 13: Matemlerde bedene zarar vermek caiz midir?

Cevap: Matemlerde bedene zarar vermek, eğer zarar dikkate değer ölçüde olursa ya da mezhebin veya müminlerin veyahut Masumların (a.s) matem merasimlerinin değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olursa, caiz değildir. Her halükarda müminlerin özellikle şehitler efendisi ve serveri İmam Hüseyin (a.s) olmak üzere Masumların (a.s) matem merasimlerinin şanına uygun davranmaları daha iyidir.

Soru: Hervele (matem merasimi esnasında yürüme ve koşma arasında bir tonda hareket etmek) ve imamların isimlerini hızlı ve ardı sıra (heyecanla) söylemek caiz midir?

Cevap: Eğer mezhebin ve Masumların (a.s) matem merasimlerinin değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olmazsa, haddi zatınca / özü itibarıyla sakıncası yoktur.

Soru 15: Matem merasimlerinde "Ben Hüseyin'in köpeğiyim" gibi tabirlerin kullanılmasının sakıncası var mıdır?

Cevap: Bu tabirlerin kullanılması uygun değildir ve her halükarda müminlerin özellikle şehitler efendisi ve serveri İmam Hüseyin (a.s) olmak üzere Masumların (a.s) matem merasimlerinin şanına uygun davranmaları daha iyidir.

Soru 16: Matem merasiminde org (müzik aletlerinden olan ve piyanoya benzer bir alet) ve halile gibi müzik aletlerinin kullanılmasının hükmü nedir?

Cevap: Müzik aletlerinin kullanılması şehitler efendisinin matem merasimine uygun değildir. Matem merasimlerinin eskiden beri yaygın olan şekliyle düzenlenmesi daha uygundur.

Soru 17: Matem merasimlerine katılma sebebiyle, sabah namazının kazaya kalması gibi bazı farzları yerine getiremeyen mükellefin; bu merasimlere katılmaması daha mı iyidir, yoksa bu merasimlere katılmaması onun Ehlibeyt'ten (a.s) uzaklaşmasına mı neden olur?

Cevap: Farz namazın, Ehlibeyt'in (a.s) matem merasimlerine katılmanın faziletinden öncelikli olduğu aşikârdır. Ehlibeyt'in (a.s) matem merasimlerine katılma bahanesiyle namazın terk edilmesi ve kazaya bırakılması caiz değildir. Ancak namaza engel olmayacak şekilde olursa matem merasimlerine katılmak mümkün ve müekket (tekit edilen) müstehaplardandır.

Soru 18: Zat-i alinizin, muharrem ayında matem – azadari destelerinin gece yarısına kadar davul ve ney eşliğinde hareketlerini sürdürmeleri hakkında görüşünüz nedir?

Cevap: Şehitler efendisi (İmam Hüseyin(a.s)) ve onun ashabı için matem desteleri* oluşturmak ve bu gibi merasimlere katılmak çokça beğenilen matlup bir iş olmasının yanı sıra insanı Allah'a yakınlaştıran en büyük amellerdendir. Ancak başkalarının eziyet ve rahatsız olmasına neden olan ve haddi zatında / özü itibarıyla şer'i olarak haram olan her türlü amelden kaçınılmalıdır.

* Özellikle şehitler serdari İmam Hüseyin'in (a.s) matem merasimi olmak üzere matem merasimlerinde sine ve zincir vurma için oluşturulan gruplar.

Soru 19: Kadınların hicaplarına koruyarak ve bedenlerini örtecek özel bir elbise giyerek sine ve zincir vurma destelerine katılmaları caiz midir?

Cevap: Kadınların sine ve zincir vurma destelerine katılmaları uygun değildir.

Soru 20: Ehlibeyt İmamlarının (a.s) mukaddes ziyaretgâhlarında insanın yere kapanmasının ve bazılarının yaptığı gibi yüz ve göğüslerini kan akana kadar yere sürüp o hâlde hareme girmesi gibi davranmasının hükmü nedir?

Cevap: Ehlibeyt İmamlarını (a.s) sevmek ve geleneksel matem ve hüznün göstergesi sayılmayan bu amellerin şer'i açıdan bir itibarı yoktur. Hatta bedene dikkate değer ölçüde bir zarar verirse veya mezhebin değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olursa, caiz değildir.

Soru 21: İmam Hüseyin'in (a.s) matem merasiminde matem meclisine "alem"* getirmek veya matem destelerinde onu taşımının hükmü nedir?

Cevap: Bunun özü itibarıyla bir sakıncası yoktur; ancak bu gibi şeyleri dinden saymamak gerekir.

* İmam Hüseyin (a.s) için düzenlenen matem heyetleri ve deste gruplarının önünde, insanın omzuna bağlanan, bir simge olarak

taşınan, üzerinde kanat, mücevherler vb. şeylerle süslenmiş eğilme özelliğine sahip metaller bulunan büyük bir ağaç veya demir parçası.

Soru 22: Matem merasimlerinde ve destelerinde davul, halile ve trompet kullanmanın hükmü nedir?

Cevap: Davul, halile ve trompetin örfte yaygın olduğu gibi geleneksel olarak kullanmanın sakıncası yoktur, ancak başkalarının rahatsız olacakları şekilde kullanılmamalıdır.

Soru 23: Bazı Müslümanların yaptığı gibi -yas merasimlerinde- bedene zincirle vurmanın hükmü nedir?

Cevap: Örfün nazarında matem merasimlerinin hüzn ve keder belirtilerinden sayılıyorsa, sakıncası yoktur.

Soru 24: Tasua ve Aşura günlerinde alış veriş yapmanın hükmü nedir?

Cevap: Haddizatında / özü itibarıyla haram değildir, ancak şahsın matemle meşgul olması ve kendisini büyük sevaptan mahrum etmemesi daha uygundur.

Soru 25: Aşura günü, jiletli zincir vurmamak, ateş ve kor üzerinde yalın ayak yürümek gibi On iki imam Şii'si mezhebini, diğer İslam mezhepleri takipçi ve alimlerinin ve dünya haklarının nazarında karalanmasına yol açmakla birlikte şahıslara da ruhî ve bedenî zarar veren ve aynı şekilde mezhebe hakaret edilmesine sebebiyet veren merasimler hakkında zatı alinizin görüşü nedir?

Cevap: İnsana zararlı olan veya mezhebin değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olan her iş haramdır; müminlerin ondan kaçınması gerekir. Zikredilen bu davranışların çoğu Ehlibeyt (a.s) mektebinin kötülenmesi ve değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olduğu ve bu işin ise en büyük zarar ve ziyan olduğu aşikârdır.

Soru 26: Cismî ve ruhî olmak üzere zararın şer'î ölçüsü nedir?

Cevap: Ölçü, örfün nazarında dikkate değer oranda ve itina edilecek derece bir zarar olarak görülmesidir.

Soru 27: Başa gizli bir şekilde kama vurmamak helâl midir, yoksa zatı alinizin bu konudaki fetvası genel midir?

Cevap: Kama vurmamak, örfün hüzn ve keder belirtilerinden sayılmamakla birlikte Ehlibeyt İmamları (a.s) zamanında ve onlardan sonraki dönemlerde rastlanılmış bir davranış değildir. Bu amelin Ehlibeyt İmamları (a.s) tarafından özel veya genel olarak onaylandığına dair bir teyit de ulaşmamıştır. Günümüzde bu amel mektebin kötülenmesine ve değersizleştirilmesine ve zayıflamasına neden olduğundan dolayı hiçbir şekilde caiz değildir.